

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2013-4-43
Karar Sayısı : 13-46/595-264
Karar Tarihi : 18.07.2013

(Muafiyet)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Kenan TÜRK, Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Reşit GÜRPINAR, Fevzi ÖZKAN

B. RAPORTÖRLER : Hale GÜNDÜZ, Gülçin DERE, İbrahim Ethem SEZER

C. BİLDİRİMDE

BULUNAN : HSBC Bank A.Ş.
Temsilcisi: Prof. Dr. İ. Yılmaz ASLAN
Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza 38/8 Balmumcu Beşiktaş/İstanbul

(1) **D. DOSYA KONUSU:** HSBC Bank A.Ş. ile AIG Sigorta A.Ş. arasında 24.04.2013 tarihinde imzalanan “Münhasır Distribütörlük Sözleşmesi Türkiye” başlıklı sözleşmeye bireysel muafiyet tanınması talebi

(2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 17.05.2013 tarih ve 3057 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 12.07.2013 tarih ve 2013-4-43/MM sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.

(3) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda; bildirim konusu sözleşmeye 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun’un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet tanınmasında sakınca bulunmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

(4) Bildirime konu “Münhasır Distribütörlük Sözleşmesi Türkiye” (Sözleşme) ile HSBC Bank A.Ş. (HSBC), AIG Sigorta A.Ş. (AIG)’nin sunduğu hayat dışı sigorta ürünleri ile Sözleşme kapsamına giren ürünlerin, Türkiye genelinde dağıtımı ve satışı için münhasır yetkili acente olarak atanmıştır. AIG ise, söz konusu ürünlerin HSBC tarafından, HSBC dağıtım ağı aracılığıyla satışı konusunda münhasır tedarikçi olarak atanmıştır. Söz konusu acentelik sözleşmesi 10 yıl münhasırlık içeren bir düzenlemedir. Bu çerçevede bildirim konu sözleşme öncelikle menfi tespit ve devamında muafiyet koşulları bakımından değerlendirilmiştir.

G.1. Kanun’un 4. maddesi Açısından Yapılan Değerlendirme

(5) Bildirime konu Sözleşme ile HSBC; AIG’in sigorta acentesi olarak atanmakta ve HSBC, şube ağı vasıtasıyla Sözleşme’nin 5. maddesinde belirtilen hayat dışı sigorta ürünleri ile sözleşme ekinde yer verilen “onaylanan ürünler tablosu” içeriğindeki sigorta ürünlerini münhasıran dağıtmayı taahhüt etmektedir. Buna karşın AIG Sözleşme süresince ürünlerini münhasıran HSBC vasıtasıyla dağıtma taahhüdünde bulunmamaktadır.

(6) 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği’nin açıklanmasına Dair Kılavuz (Kılavuz)’da, müvekkil hesabına aracılık ettiği ya da akdettiği sözleşmelere ilişkin olarak acenteye getirilen sınırlamaların genellikle 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi kapsamında olmadıkları ve prensip olarak muafiyet rejiminin de konusunu oluşturmadıkları kabul edilmektedir. Bu çerçevede teşebbüsler arasındaki ilişkinin Kanun’un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını belirleyen faktör, acentenin müvekkil tarafından atandığı faaliyetlerle ilgili olarak ticari veya mali bir risk alıp almaması olarak belirlenmiştir. Acentenin bir mali veya ticari risk taşımaması durumunda faaliyetlerinin müvekkil teşebbüsün faaliyetlerinin bir parçası olarak değerlendirileceği, aksi halde, yani acentenin risk üstlenmesi durumunda,

13-46/595-264

kendi yapmış olduğu yatırımların geri dönüşünü sağlayabilmesi için pazarlama stratejisini özgürce belirleyebilmesi gerektiği ve bu durumda, söz konusu sözleşmenin Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebileceği ifade edilmektedir.

- (7) Rekabet hukuku açısından acente ile bağımsız karar verebilen teşebbüs arasındaki ayırt edici unsurun acentenin yükümlülüklerini yerine getirirken ticari ve mali riskin ne kadarını üstlendiği noktasında yattığı görülmektedir. Eğer acente kendi üzerine risk alıyorsa, fonksiyon itibarıyla bağımsız teşebbüslere yaklaşmakta ve rekabet kuralları açısından bağımsız teşebbüs olarak değerlendirilmektedir. Hangi hallerde ticari acentenin risk üstlenildiğine örnek olarak aşağıdaki hususlar gösterilebilir:
 - Ticari faaliyetleri süresince bağımsız bir tacir gibi davranması,
 - İşleme ilgili ticari riskin acentenin üzerinde olması,
 - Elinde sözleşme konusu mallardan minimum miktarda stok bulunması,
 - müşteriler için kendi hesabına olmak üzere ücretsiz servis hizmeti vermesi,
 - Fiyatlar ve ticaret koşullarını belirleme yetkisi bulunması.
- (8) 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nda ise sigorta acentesi, "*Ticarî mümessil, ticarî vekil, satış memuru veya müstahdem gibi tâbi bir sıfatı olmaksızın bir sözleşmeye dayanarak muayyen bir yer veya bölge içinde daimî bir surette sigorta şirketlerinin nam ve hesabına sigorta sözleşmelerine aracılık etmeyi veya bunları sigorta şirketleri adına yapmayı meslek edinen, sözleşmenin akdinden önce hazırlık çalışmalarını yürüten ve sözleşmenin uygulanması ile tazminatın ödenmesinde yardımcı olan kişi*" olarak tanımlanmaktadır. Söz konusu tanım itibari ile acentenin rekabet hukuku anlamında ticari ve mali risk üstlenmeyen bir yapı arz ettiği görülmektedir.
- (9) Taraflar arasında imzalanan bildirim konusu sözleşme ile acente olarak atanan HSBC'nin ticari veya mali risk üstlenip üstlenmediği konusunda aşağıdaki sözleşme maddeleri dikkate alınmıştır.
- (10) Sözleşme'nin 9.7. maddesinde, AIG ürünlerinin banka sigortacılığı aracılığıyla satışı sonucu AIG tarafından HSBC'ye komisyon ödemesi yapılacağı düzenlenmiştir. Sözleşme'nin 9.8. maddesinde ise, komisyon miktarının acente bankanın işbirliği yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için yapacağı masrafları da kapsayacağı belirtilmiştir.
- (11) Sözleşme'nin 13. maddesinde, sigorta poliçelerine ilişkin yapılacak ödemelerin tespiti, tahakkuku ve yürütülmesi yükümlülüğünün üzerinde bulunduğu taraf konusunda poliçeden doğabilecek tazminat taleplerinin karşılanması yükümlülüğünün AIG'e ait olduğu düzenlenmiştir.
- (12) Sözleşme'nin 17. maddesine göre ise, AIG önerilen herhangi bir ürünün kapsam, fiyatlandırma, diğer özelliklerin belirlenmesi sırasında önerilen ürünle ilgili olarak mutlak takdir yetkisine sahip olacaktır. Dolayısıyla bildirim konu acentelik sözleşmesi ile HSBC'nin acente olarak anılan Kılavuz çerçevesinde açıklanan riskleri üstlenmediği ve bağımsız davranmadığı anlaşılmaktadır.
- (13) Sözleşme ile HSBC, sözleşme konusu ürünlerin pazarlanması ve satımı için AIG ile işbirliği yaparak müşterilere satış yapmayı ve sigorta primlerini tahsil etmeyi üstlenmektedir. Bunun dışında, ticari ve mali riskler AIG tarafından üstlenilmektedir. Bu çerçevede, bildirim konu acentelik sözleşmesinin, müvekkil hesabına aracılık ettiği ya da akdettiği sözleşmelere ilişkin olarak acenteye getirilen sınırlamalar bakımından 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmayan bir sözleşme olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (14) Bununla birlikte, bildirim konusu Sözleşme'de münhasırlık ve rekabet yasağı ile ilgili çeşitli hükümler yer almaktadır.

13-46/595-264

- (15) Sözleşme'nin 11.1.12. maddesi kapsamında AIG, AIG ürünleri dâhil herhangi bir ürünün müşteri verileri kullanarak dağıtma, çapraz satış veya yukarı satış yapmaktan kaçınmasına ilişkin yükümlülük düzenlenmiştir. Sözleşme'nin 11.1.13. maddesi kapsamında ise, banka sigortacılığı müşterilerine yıllık iş planına uygun olmayan bir şekilde müşteri verileri kullanarak AIG tarafından yapılacak pazarlama, satış ve promosyon faaliyetlerine ilişkin kısıtlama düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere AIG'in HSBC müşterilerine yönelik yapacağı satışlar sözleşme kapsamında sınırlandırılmıştır.
- (16) Bildirim konusu Sözleşme'de, Sözleşme konusu ürünlerle ilgili olarak HSBC'nin rakip sigorta şirketleri ile çalışması sözleşme süresince kısıtlanmıştır. Sözleşme'de yer alan konuya ilişkin hükümlere göre AIG, hayat dışı sigorta ürünleri ve sözleşmenin ekinde yer alan "onaylanan ürünler tablosu" kapsamındaki ürünlerin HSBC dağıtım ağı vasıtasıyla pazarlanması, satışı ve dağıtımını konusunda münhasır bir hak elde etmektedir. Anılan madde ile HSBC sözleşmede belirtilen kapsam içerisinde, Türkiye'de münhasıran AIG tarafından tedarik edilen hayat dışı sigorta ürünleri ve Sözleşme'nin ekinde yer alan "onaylanan ürünler tablosu" kapsamındaki ürünlerin dağıtım ağı üzerinden pazarlanmasını, tanıtımını ve satışını gerçekleştirmeyi ve bunun için gereken personeli ve diğer kaynakları temin etmeyi taahhüt etmektedir. Sözleşme'nin süresinin yaklaşık 10 yıl olduğu da dikkate alındığında, söz konusu hüküm ile birlikte HSBC'ye bu süre zarfında rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmiş olduğu görülmektedir.
- (17) Öte yandan bildirim konu Sözleşme incelendiğinde, dolaylı rekabet etmeme yükümlülüğü doğuran düzenlemelerin olduğu da görülmektedir. Buna göre bildirim konu Sözleşme'nin 8.5. maddesinde, sözleşme süresi boyunca HSBC'ye ve bağlı olduğu gruba hayat dışı sigortacılık alanında faaliyet gösteren rakip şirket, grup, portföyün devralınmasına yönelik kısıtlamalar getirilmiştir.
- (18) Bildirim konu Sözleşme'nin 28. maddesinde AIG'e, mevduat toplama ve kredi bankacılığı pazarında 13 aydan uzun bir süreyle HSBC ve HSBC grubunun önemli rakibi haline gelmesi durumunda; 28.1.5. maddesinde ise, HSBC veya HSBC grubunun hayat dışı sigortacılık alanında AIG'in 13 aydan uzun süreyle önemli rakibi haline gelmesi durumunda Sözleşme'nin sonlandırılacağı hükme bağlanmıştır.
- (19) Bildirim konu Sözleşme'nin 12.11. maddesi fesih sonrası yükümlülüklerle ilişkindir. Bu hüküm kapsamında taraflara sürenin bitimi sonrasında 5 yıl boyunca, bir banka sigortacılığı müşterisine bir ürünün iptali veya başka bir yolla sonlandırılması için veya herhangi bir sigortacıya devir için çağrıda bulunmama, zorlamama ve teşvik etmeme yükümlülüğü getirilmiştir. Söz konusu yükümlülük sözleşme sonrası getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü olarak değerlendirilebilecektir.
- (20) İlgili Kılavuz'da, "... Ancak sözleşme sonrası rekabet yasağı da dahil olmak üzere rekabet etmeme yükümlülüğü markalar arası rekabet ile ilgilidir ve şayet sözleşme konusu mal veya hizmetlerin satıldığı ilgili pazarda kapama etkisine yol açıyorsa rekabeti sınırlayıcı etki doğurabilir ve sonuçta bu hüküm Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebilir." ifadelerine yer verilmektedir¹.
- (21) Yukarıda yer verilen maddeler uyarınca HSBC'nin, Sözleşme konusu ürünlerle sınırlı olarak ve Sözleşme süresince, rakip sigorta şirketleri ile çalışması kısıtlandığı gibi AIG'nin de

¹ Kılavuz'da ayrıca "Yukarıda sayılan ve benzeri mali veya ticari risklere müvekkil katlınsa dahi, acentelik anlaşması rekabeti sınırlayıcı işbirliği yapılmasına yardımcı oluyorsa Kanun'un 4. maddesi kapsamına girebilir. Bu durum, özellikle, birkaç müvekkilin aynı acenteyi kullandığı ve acente aracılığı ile önemli bilgileri birbirlerine aktardıkları zaman ortaya çıkabilir." denilerek acentelik anlaşmalarının rekabeti sınırlayıcı bir işbirliğine yol açması halinde de Kanun kapsamına gireceği belirtilmektedir.

13-46/595-264

HSBC'nin müşterilerine yapacağı satışlara ilişkin kısıtlamalara gidilmiştir². Dolayısıyla belirtilen sözleşme maddelerinin rekabeti kısıtlayıcı olduğu ve bildirim konu sözleşmeye menfi tespit belgesi verilmesinin mümkün olmayacağı değerlendirilmiştir.

G.2. 2002/2 sayılı Grup Muafiyeti Tebliği Bakımından Yapılan Değerlendirme

- (22) Taraflar arasındaki dikey ilişki nedeniyle bildirim konusu Sözleşme'nin öncelikle 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (2002/2 sayılı Tebliğ) açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.
- (23) AIG, hayat dışı sigortacılık branşında, HSBC ise finansal hizmetler ve bankacılık sektöründe faaliyet göstermektedir. Bu çerçevede değerlendirme hayat dışı sigortalar ile banka sigortacılığı faaliyeti dikkate alınarak yapılmıştır.
- (24) Bankalar yaygın şube ağları, kredi kullanarak tüketim ya da yatırımda bulunacaklara ulaşmadaki stratejik konumları ve çoğu durumda kredi sürecinin içerdiği bürokrasinin yarattığı belirsizlikten yararlanarak belli bir sigorta ürününün kredi müşterisine pazarlanması aşamasında sahip oldukları imkanlar nedeniyle, sigorta şirketlerinin ürün kanallarında yer almaktadır. Mevcut dosya konusu bakımından, bankaların geniş bir müşteri kitlesine daha az maliyetle ulaşma ve çapraz satış yapma imkânları dolayısıyla diğer serbest acentelerden farklılaştıkları için banka sigortacılığı hizmetleri de benzer şekilde değerlendirilmiştir. Bu çerçevede dosya kapsamında HSBC'nin banka sigortacılığı hizmetlerine ilişkin payına yönelik analizlere de yer verilmesi uygun görülmüştür³.
- (25) Bildirim Formu'nda yer verilen bilgilere göre, AIG'in hayat dışı sigortacılık hizmetleri pazarındaki pazar payı (.....) olarak gerçekleşmiştir. HSBC'nin banka sigortacılığı pazarında hayat dışı sigortaların satışından elde ettiği pazar payı (.....). Dolayısıyla, AIG'nin pazar payı 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen %40 eşliğinin altındadır.
- (26) Bununla birlikte Tebliğ'in 5. maddesine göre alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüklerine Tebliğ ile sağlanan muafiyet uygulanmamaktadır.
- (27) Bildirime konu Sözleşme ile HSBC; AIG'in sigorta acentesi olarak atanmakta ve HSBC şube ağı vasıtasıyla Sözleşme'nin 5. maddesinde belirtilen hayat dışı sigorta ürünleri ile Sözleşme ekinde yer verilen "onaylanan ürünler tablosu" içeriğindeki sigorta ürünlerini münhasıran dağıtmayı taahhüt etmektedir. Dolayısıyla Sözleşme konusu ürünlerle ilgili olarak HSBC'nin rakip sigorta şirketleri ile çalışması, sözleşme süresince kısıtlanmıştır. Sözleşme'nin süresinin yaklaşık 10 yıl olduğu da dikkate alındığında, söz konusu hüküm ile birlikte HSBC'ye bu süre zarfında rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmiş olduğu görülmektedir.
- (28) Buna ilave olarak, Sözleşme'nin 12.11. maddesi uyarınca, sözleşme süresinin bitiminden itibaren 5 yıl süreyle her iki tarafa, Sözleşme konusu ürünlere ilişkin olarak banka sigortacılığı müşterilerine bir ürünün iptali veya başka bir yolla sonlandırılması için veya herhangi bir sigortacıya devri için çağrıda bulunmama, zorlamama ve teşvik etmeme yükümlülüğü getirilmiştir. Bu bağlamda söz konusu yükümlülük sözleşme sonrası getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü olarak değerlendirilebilecektir.
- (29) Öte yandan, 4. maddesinde Sözleşme'nin süresi başlangıç tarihinden itibaren 10 yıl olarak belirlenmiştir. Anılan maddenin devamında Sözleşme süresinin bitmesinden 12 ay öncesinde taraflar arasında Sözleşme'nin uzatılmasına ilişkin görüşmelerin yapılabileceği düzenlenmiştir. Bununla birlikte Sözleşme'de otomatik veya örtülü bir yenilenme mekanizmasına yer verilmemiştir.

² (TİCARİ SIR).

³ Aynı yönde bkz. Kurulun 14.09.2011 tarih ve 11-47/1165-411 sayılı kararı.

13-46/595-264

- (30) Bu çerçevede Sözleşme'nin süresinin 10 yıl olduğu ve Sözleşme ile alıcıya rekabet etmeme yükümlülüğü getirilmiş olduğu dikkate alındığında, bildirim konusu sözleşmenin grup muafiyet hükümlerinden faydalanamayacağı anlaşılmaktadır.

G.3. Kanun'un 5. Maddesi Bakımından Yapılan Değerlendirme

a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmelerin sağlanması

- (31) Sigortacılık hizmetlerinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren bankalar sıklıkla dağıtım kanalında acente olarak yer almaktadır. Banka sigortacılığı olarak adlandırılan banka ve sigorta şirketleri arasındaki bu tür yakın ilişkiler ölçek ve kapsam ekonomisine imkan sağladığı gibi her iki tarafın da diğerinin müşteri tabanına erişimini sağlaması, çapraz satış olanakları, diğer tarafın üstün marka imajından fayda elde edilmesi ve dağıtım açısından ileriye doğru dikey bütünleşme gibi kazanımlara neden olmaktadır.
- (32) Bildirim Formu'nda, Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında tanımlanan münhasır acentelik ilişkisi kapsamında AIG'in anılan madde dahilinde tanımlanan ürünlerine odaklanılarak, HSBC ile yapılması öngörülen işbirliği ile bu ürünlerin pazarlanması ve satışına ilişkin yatırımların yapılması ve teknolojik gelişme sağlanarak, HSBC aracılığıyla toplanılacak pazar verileri doğrultusunda banka sigortacılığı müşterilerine verilen hizmette iyileştirme ve uzmanlaşmanın sağlanacağı ve uzun vadeli çalışma ortamının yaratacağı istikrar sayesinde yatırımların artacağı ifade edilmiştir.
- (33) Bu çerçevede bildirim konusu Sözleşme ile tek bir sigorta şirketinin ürünlerine odaklanılarak, o konuda daha fazla teknolojik ve kurumsal yatırım yapılması sağlanacak; bu da nihai olarak tüketicilere sağlanan hizmetlerin iyileştirilmesine yol açacaktır. Dolayısıyla inceleme konusu işlemin, Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine uygun olduğu değerlendirilmektedir.

b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması

- (34) Taraflarca yapılan açıklamalarda Sözleşme ile planlanan uzun dönemli çalışmanın beraberinde getireceği uzmanlaşmaya paralel olarak tüketici ihtiyaçlarına daha sağlıklı cevap verilebileceği, AIG'in tecrübelerinden ve yapacağı yatırımlardan faydalanılarak müşterilere yeni çözümler üretileceği, daha fazla teknolojik ve kurumsal yatırım sayesinde tüketicilere verilen hizmette iyileştirmeler sağlanabileceği HSBC müşterilerinin de daha kapsamlı sigortacılık ürünlerine kavuşabileceği ifade edilmiştir. Bu itibarla inceleme konusu işlemde (b) bendi koşulunun da sağlandığı anlaşılmaktadır.

c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması

- (35) Dosya mevcudu bilgilere göre, AIG'in hayat dışı sigortacılık hizmetleri pazarındaki 2012 yılına ait pazar payı (.....) olup, Chartis Sigorta (AIG'nin eski unvanı)'nın 2010 ve 2011 yıllarındaki pazar payları sırasıyla (.....) ve (.....)'dir. HSBC'nin 2012 yılında hayat dışı sigortalardan elde etmiş olduğu pazar payı ise (.....)'dir. Öte yandan, hayat dışı sigortalar pazarında faaliyet gösteren diğer teşebbüslerin pazar paylarına bakıldığında (.....) aralığında beş bankanın bulunduğu görülmektedir.
- (36) Buna göre, HSBC'nin ve AIG'in ilgili alanlardaki pazar payı oldukça sınırlıdır. Bu anlamda gerek HSBC'nin gerek AIG'in ilgili alanlardaki pazar payının (.....) altında olduğu hususu dikkate alınarak, acentelik sözleşmesinin rekabeti sınırlayıcı bir etkiye yol açmayacağı anlaşılmıştır.
- (37) Ayrıca, bankaların sigorta sektöründe dağıtım kanalındaki pazar paylarını görebilmek için tüm satış kanallarının pazar paylarına bakılmıştır. Buna göre, hayat dışı branşında acentelerin dağıtım kanalı olarak öne çıktığı görülmektedir. Bankalar hayat branşında yaklaşık %77 paya sahipken bu oran hayat dışı branşı için yalnızca %14 olarak gerçekleşmektedir.

13-46/595-264

- (38) Bilindiği üzere, ilgili pazara girişler ve ilgili pazardaki rekabet, birbiriyle rekabet halindeki sağlayıcılar veya alıcılar tarafından uygulanan benzer nitelikteki dikey anlaşmaların oluşturduğu paralel ağlar tarafından önemli ölçüde engellenmekte ise Kanun'un 5. maddesindeki muafiyet şartlarının gerçekleşmesi mümkün değildir. Ancak bir sağlayıcının bağlı pazar payı %5'ten az ise, grup muafiyeti kapsamındaki bir anlaşma nedeniyle söz konusu sağlayıcının birikimli kapama etkisine önemli bir katkıda bulunmadığı kabul edilebilmektedir⁴.
- (39) Ayrıca belirli türden dikey anlaşmaların oluşturduğu paralel ağlar ilgili pazarın %50'sinden fazlasını kapsıyorsa veya anlaşmanın Kanun'un 5. maddesinde düzenlenen koşullarla bağdaşmaz etkilere sahip olduğu tespit ediliyorsa, Kurulun çıkaracağı bir tebliğ ile ilgili pazarda belirli sınırlamaları içeren dikey anlaşmaları grup muafiyetinin dışına çıkarabilmesi veya belirli bir anlaşma için muafiyeti geri alabilmesi her zaman için mümkündür.
- (40) Yukarıda yer verilen satış kanalı payları ve tarafların pazar payları dikkate alındığında, incelemeye konu acentelik sözleşmesinin tek başına pazarın kapatılmasına yol açmayacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla bildirim konu anlaşma sonucunda ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmayacağı ve muafiyetin bu koşulunun sağlandığı değerlendirilmesine ulaşılmıştır.

d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olandan fazla sınırlanmaması

- (41) Bildirim konusu anlaşmada HSBC'ye getirilen 10 yıl süreli rekabet yasağının yaratacağı muhtemel rekabet karşıtı etkiler, pazarın rakip sigorta şirketlerine kapatılması ve/veya marka içi rekabetin ortadan kalkmasıdır. Rekabet etmeme yükümlülüğünün süresi arttıkça daha büyük ölçüde bir pazar kapatma etkisi doğacaktır. Dikey anlaşmalarda, hakim durumda olmayan teşebbüsler arasında bir ila beş yıl arasında getirilen rekabet yasakları piyasadaki rekabet düzeyinde yarattıkları olumsuz etkileri dengeleyecek olumlu etkilerin varlığı durumunda makul kabul edilirken, beş yıldan uzun süreli rekabet etmeme yükümlülükleri ise çoğu yatırım türü açısından iddia edilen etkinlikleri gerçekleştirmek için zorunlu veya yaratılan pazar kapatma etkisini telafi etmeye yetecek düzeyde kabul edilmemektedir. Bununla birlikte, sağlayıcı tarafından alıcıya özgü olarak yapılan yatırımların -sağlayıcının başka alıcılar için kullanamayacağı teçhizata veya eğitime yatırım yapması v.b.- korunması için rekabet yasağı getirilmesi halinde yatırımların geri dönüşünü sağlamaya yetecek kadar süre için, franchise anlaşmalarında olduğu gibi alıcı ve sağlayıcı arasında önemli bir know-how transferinin söz konusu olduğu durumlarda da anlaşmanın süresi boyunca rekabet yasağı getirilmesi dikey anlaşmanın yaratacağı etkinlikler bakımından makul karşılanabilmektedir.
- (42) Mevcut dosya bakımından olası piyasa kapaması etkisinin, piyasa yapısı ve tarafların pazar payı dikkate alındığında göz ardı edilebilecek seviyede olduğu, söz konusu pazar payları nedeniyle, marka içi rekabetteki sınırlamaların piyasadaki rekabet seviyesi üzerinde önemli bir etki yaratmayacağı değerlendirilmiştir. Bunun yanında, ilgili pazarlarda markalar arası rekabetin önemli düzeyde bulunması, göreceli yoğunlaşmanın düşük olması ve HSBC'nin banka sigortacılığı hizmetlerindeki pazar payının da düşük seviyelerde olduğu dikkate alındığında, sözleşmelerde yer verilen 10 yıllık rekabet etmeme yükümlülüğünün makul olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.
- (43) Öte yandan, Sözleşme'nin 12.1. maddesi ile tarafların birbiri üzerine getirmiş olduğu sözleşmenin bitiminden itibaren beş yıl süren teşvik etmeme yükümlülüğüne ilişkin hüküm incelendiğinde HSBC'nin, müşterilerine AIG ürünlerinin iptali, vazgeçilmesi, feshi veya devri için açıkça talepte bulunulmadığı veya başka bir şekilde bu yönde teşvik edilmediği sürece,

⁴ Bkz. Kılavuz, 120. par.

13-46/595-264

anılan hüküm kapsamında getirilen sınırlamaya tabi olmaksızın herhangi bir ürünü müşterilere dağıtmasının mümkün olacağı anlaşılmaktadır. Anılan hüküm ile AIG'nin de, banka müşterilerinin verilerinin kullanımını içermeyecek şekilde müşterilere yönelik pazarlama faaliyetinde bulunmasına imkan verilmektedir. Bu kapsamda anılan hüküm kapsamında getirilen kısıtlamanın makul olduğu kanaatine varılmıştır.

H. SONUÇ

- (44) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, HSBC Bank A.Ş. ile AIG Sigorta A.Ş. arasında 24.04.2013 tarihinde imzalanan "Münhasır Distribütörlük Sözleşmesi Türkiye" başlıklı sözleşmeye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde sayılan koşulları karşılması nedeniyle bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.